

Publicerade föreläsningfilmer som komplement i undervisningen - en problematiserande erfarenhetsrapport

Jonas Wisbrant, Institutionen för datavetenskap, LTH, Lunds Universitet

Abstract: I denna rapport ges en kort beskrivning av en metod för att filma och publicera vanliga föreläsningar. Därefter presenteras problem och utmaningar kring integritetsfrågor och effekter för studierna baserat på resultatet från två enkäter.

Den ena enkäten visar att en mycket stor andel av studenterna anser att det är bra att föreläsningar publiceras men att 10-20% upplever filmningen som en begränsning för det egna aktiva engagemang i föreläsningen. Ca en tredjedel anser att extern publicering av diskussioner kan sänka diskussionernas kvalitet.

Den andra enkäten frågar om nytta och påverkan på närvaron vid föreläsningar och visa att ca 15 procent av studenterna i den kursen anser sig haft stor nytta av de publicerade föreläsningarna. Ungefär lika stor andel säger sig delvis avstå från att gå på föreläsningar just eftersom de publiceras.

Rapporten avslutas men några diskussionsfrågor som författaren önskar ta upp vid roundtable-diskussion vid 7:e Pedagogiska inspirationskonferensen vid LTH augusti 2012.

I. INLEDNING

På senare år har jag filmat gästföreläsningar och egna föreläsningar och publicerat dessa på en streamingsserver av i princip fyra olika skäl:

- möjliggöra för studenter som av olika skäl missat obligatoriska föreläsningar att se föreläsningarna i efterhand,
- möjliggöra för studenter att gå tillbaka till föreläsningarna för att få repetitioner/repriser på beskrivningar och förklaringar,
- möjliggöra för studenter som har schemakrockar med andra kurser att komma åt föreläsningarna ändå,
- erbjuda ett ordnat alternativ till att studenter filmar och publicerar föreläsningar på egen hand.

Under våren 2012 har jag utökat utbudet av föreläsningfilmer så till vida att jag i förväg publicerat de ca 2/3 av föregående års föreläsningmaterial som även bedömts vara relevant i år.

Kostnaden för att producera och publicera filmerna med nuvarande tekniska kvalitet är enligt min bedömning låg. Att rigga kamera, tanka över film till dator, klippa bort start, paus och eftersläpning, zooma bort publik, rendera och

publicera tar med lite vana sammanlagt ca 30 minuter. Hur det i praktiken går till beskrivs i *Avsnitt I* Hur det går till.

Filmerna åtkomstbegränsas till datorer anslutna till LUs nätverk i huvudsak för att:

- filmerna ibland har mycket låg teknisk kvalitet,
- skydda gästföreläsares upphovsrätt,
- skydda kursdeltagarnas integritet i den mån de i tal och bild medverkar i föreläsningen.

I muntliga utvärderingar har många studenter ställt sig positiva till servicen. I skriftliga enkäter anger många studenter att de uppskattar tillgången på filmerna och att de används av samtliga fyra ovan listade skäl. En hel del beklagar dock den ibland bristande tekniska kvaliteten och att det för många är besvärligt att komma åt filmerna hemifrån¹. Trafikloggarna visar på stor skillnad i efterfrågan mellan olika föreläsningar. I ljuset av detta har jag det senaste året genomfört två olika enkäter vars resultat presenteras och diskuteras i *Avsnitt III*: Filmade föreläsningar som resurs i undervisningen och konsekvenser för kursdeltagarnas integritet och *Avsnitt IV*: Filmade föreläsningar som resurs i undervisningen och konsekvenser för närvaro vid föreläsningar.

II. HUR DET GÅR TILL

Nedan listas det använda receptet för att filma och publicera de föreläsningar som rapporten handlar om. Sammanlagt arbetstid är ca en halvtimme per föreläsning. Sammanlagt ledtid är ca 8 timmar. Det innebär att om en föreläsning som avslutas kl 15 tidigast kan vara publicerad morgonen efter. Exempel på publicerad föreläsning:

http://cs.lth.se/kurs/etsa01/forelasning_vt11/1/

Kontakta författaren angående teknisk utrustning och detaljer.

Filma föreläsning (3 minuters arbete):

1. Rigga videokamerakamera så att föreläsare och samtliga tavlor och projektordukar kommer med i bilden och så att så lite som möjligt av publiken kommer med i bilden

¹ Filmerna kan i princip* endast ses via LU-anslutna datorer (inklusive eduroam). Det innebär att om man vill se filmerna hemifrån måste man ta sig in på LU-näten via VPN eller liknande, något som en del upplever som svårt eller ett direkt hinder. Dessutom upplever en del studenter det besvärligt att få ordning på dekodern och liknande.

* kontakta författaren om detaljer.

2. Lås fokus på projektorduken
3. Starta inspelning
4. Stoppa inspelning (efter föreläsningen)

Kopiera till dator (5 minuter arbete, ca 30 minuters ledtid):

5. Kopiera de delar av föreläsningsfilmen som ska publiceras som separata avsnitt till redigeringsprogram i dator

Redigera och rendera föreläsningen (ca 15 minuters arbete, ca 7 timmar ledtid)

6. Kopiera in och redigera introduktionsjingle och förtexter
7. Finjustera start och stop för respektive avsnitt
8. Zooma in föreläsningen för respektive avsnitt och klipp vid behov bort publik
9. Starta rendering

Publicera föreläsningen (10 minuters arbete + ingen ledtid)

10. Kontrollera den renderade filmen
11. Kopiera till streamingsserver
12. Redigera och publicera mellanliggande referensfil på annan server
13. Montera in i förberedd webbsida på tredje server (typo3)
14. Publicera
15. Publicera länk till föreläsningen

III. FILMADE FÖRELÄSNINGAR SOM RESURS I
UNDERVISNINGEN OCH KONSEKVENSER FÖR
KURSDELTAGARNAS INTEGRITET

Enkäten (sammanställning² Tabell 1, nedan) genomfördes sista föreläsningen vid kursen *Datorer i System* hösten 2011 och riktar in sig på motsättningen mellan frågan om *filmer som service i studierna* å ena sidan och *utmaningar för kvaliteten på själva föreläsningarna som en konsekvens av att de filmas*.

Resultaten från enkäten visar bland annat följande positiva aspekter med publicering av föreläsningar:

- ca en fjärdedel av studenterna utnyttjade föreläsningsfilmerna med behållning.
- en mycket stor andel av kursdeltagarna anser att det känns bra att föreläsningsfilmerna finns tillgängliga och att en stor, men något mindre, andel skulle använda dem som ett *naturligt inslag i studierna* under förutsättning att filmkvaliteten är god.
- ca två tredjedelar hade gärna sett att föreläsningarna direktsändes.

På minussidan visar enkäten att:

- att 15-20 procent av studenterna upplever filmningen som en begränsning för den egna benägenheten att delta aktivt (med t ex att ställa frågor eller delta i diskussioner).
- en liten grupp studenter (2 eller 6 procent beroende på om publiceringen sker internt eller på publika internet) tror att föreläsaren blir sämre (mindre frispråkig?) av att föreläsningen publiceras.
- en betydligt större grupp (13 eller 35 procent beroende på om publiceringen sker internt eller på publika internet) tror att diskussioner påverkas negativt om studenterna kommer med på filmen i tal eller film.

Författarens egna slutsatser av detta:

- Det finns all anledning att fortsätta att publicera föreläsningsfilmer under förutsättning att det går att hålla nere kostnaderna och bevaka integritetsfrågan.
- Det finns anledning att dels verka för ökad kvaliteten på filmerna och dels utveckla bättre och mer stabila system för hantering av studenternas åtkomst av filmerna.

IV. FILMADE FÖRELÄSNINGAR SOM RESURS I
UNDERVISNINGEN OCH KONSEKVENSER FÖR NÄRVARO VID
FÖRELÄSNINGARNA

Enkäten (sammanställning och kommentar Tabell 2, nedan) genomfördes sista föreläsningen vid kursen *Ingenjörprocessen - metodik våren 2012*, samt i CEQ-enkäten för samma kursomgång och riktar in sig dels på intresset för *föreläsningar från tidigare kursomgångar* och dels på *vilken utsträckning studenter avstår från att delta i föreläsningar* med motiveringen att de finns tillgängliga på nätet.

Kommentarer till själva enkäten ges i på sidan 5 och man ska nog vara försiktig med att dra för detaljerade slutsatser av enkäten. Men om man viktat ihop de studenter som är *neutrala till starkt positiva* får man den ungefärliga bilden att:

- ca 10% är positiva till att *förra årets föreläsningar* finns tillgängliga - antingen för att de kan avstå från att delta vid den föreläsningen eller för att de använder dem som komplement.
- ca 20% är positiva att *årets föreläsningar* finns tillgängliga - antingen för att de kan avstå från att delta eller för att de använder dem som komplement
- ca 15% faktiskt *säger sig avstå från föreläsningar* för att årets eller förra årets föreläsningar är tillgängliga
- ca 15% anser sig *haft stor nytta av att föreläsningar* finns tillgängliga.

Författarens egna slutsatser av detta:

- En **ansenlig del av studenterna avstår** från att delta i föreläsningar som publiceras och att *många av dem anser sig ha nytta av det*.
- *Intresset för gamla föreläsningar är betydligt lägre än intresset för nya föreläsningar*, därför bör man inte lägga för mycket resurser på att klippa om gamla föreläsningar.

² Utöver det som diskuteras i den här texten visar enkäten visar bl a att ca en tredjedel av studenterna använder filmer från andra organisationer som ett komplement till det material som tillhandahålls från kursledningen.

V. DISKUSSIONSFRÅGOR

Nedan listas ett antal diskussionsfrågor som författaren önskar ta upp vid roundtable-diskussion vid 7:e Pedagogiska inspirationskonferensen vid LTH:

- **Avvägning mellan integritet och tillgänglighet?**
Hur säker och stabil behöver en teknisk lösning för skyddad filmpublicering vara för att tillräckligt många studenter ska känna sig trygga i att aktivt medverka under föreläsningarna. Är 15-20 % tveksamma värt nyttan för de som använder filmerna i efterhand?
- **Service eller dålig ursäkt att stanna hemma?**
Gör de 15% av studenterna som avstår live-föreläsningar till förmån för filmversionen ett klokt val?
- **Direktsända åtkomstbegränsade föreläsningar?**
Vilka konsekvenser hade åtkomstbegränsad direktsändning av föreläsningar fått?
- **Billiga publika föreläsningfilmer?**
Hur kan vi på ett kostnadseffektivt sätt publicera vanliga föreläsningar *på publika internet* utan att sänka studenternas aktivitet och föreläsningarnas kvalitet?

Tabell 1: Resultat av attitydenkät om filmade föreläsningar, personlig integritet och säkerhet bland D1:or december 2011

	Instämmer	Instämmer Inte	Tar inte ställning
Filmade föreläsningar som resurs i utbildningen (88 svar av 120 kursdeltagare)			
Jag har tittat på och fått behållning av film från någon av kursens föreläsningar som jag deltog i IRL.	24%	48%	28%
Jag har tittat på och fått behållning av film från någon av kursens föreläsningar som jag inte deltog i IRL.	21%	79%	34%
Det känns bra att filmerna finns tillgängliga som back-up, vid t ex förhinder eller som repetition.	98%	2%	2%
Om efterpublicerade föreläsningsfilmer var av god kvalitet skulle jag använda dem som ett naturligt inslag i mina studier.	86%	14%	17%
Om föreläsningar direktsändes med god kvalitet skulle jag använda dem som ett naturligt inslag i mina studier.	69%	31%	18%
Jag använder filmade föreläsningar från andra organisationer som ett komplement till undervisningen vid LTH.	30%	70%	9%
Min egen integritet			
Jag är tvekar att tala under en föreläsning när kameran går.	14%	86%	11%
Jag vill ogärna komma med på film som publiceras internt .	13%	87%	11%
Jag vill ogärna att min röst kommer med på en film som publiceras internt .	14%	86%	10%
Jag vill ogärna att min röst kommer med på en film som publiceras externt .	21%	79%	8%
Jag vill ogärna komma med på film som publiceras externt .	22%	78%	13%
Jag skulle bli bekymrad om jag hittade vardagsbilder av mig själv på Internet som andra publicerat utan mitt tillstånd	50%	50%	9%
Jag skulle bli bekymrad om jag hittade ljudupptagningar av mig själv på Internet som andra publicerat utan mitt tillstånd	54%	46%	8%
Jag skulle bli bekymrad om jag hittade filmer med mig själv på Internet som andra publicerat utan mitt tillstånd	62%	38%	13%
Var jag befinner mig och vad jag gör vid olika tidpunkter är min ensak.	90%	10%	19%
Jag upplever det som ett problem att teknikutvecklingen kan komma att möjliggöra omfattande sammanställningar av min medverkan i bilder, röster och filmer	36%	64%	24%
Undervisningens kvalitet			
Jag tror att intern publicering av filmad föreläsare sänker föreläsningens kvalitet	2%	98%	6%
Jag tror att extern publicering av filmad föreläsare sänker föreläsningens kvalitet	6%	94%	9%
Jag tror att intern publicering av filmade studenter sänker diskussionens kvalitet	13%	87%	10%
Jag tror att extern publicering av filmade studenter sänker diskussionens kvalitet	35%	65%	11%

Tabell 2: Resultat av enkät om hur C-, D- och I-teknologer förhåller sig till publicerade föreläsningfilmer våren 2012*

Svar i pappers-enkät sista föreläsningen VT 2012 (118 svar av 192 kursdeltagare)		Tar helt..... avstånd från..... påståendet...					Instämmer helt i påståendet		S:a	Avstår föreläsning	Har nytta	Antal svar
Gamla	Jag har haft stor nytta av att titta på föreläsningsskärmbilderna från förra året (2011).	81%	5%	6%	2%	0%	8%	16%	14%		110	
	Jag avstod från att gå på föreläsningar eftersom filmer från förra årets föreläsningar fanns tillgängliga på kurswebben.	81%	7%	3%	4%	2%					114	
Årets	Jag har haft stor nytta av att titta på föreläsningsskärmbilderna från i år (2012).	64%	8%	12%	7%	3%	22%				110	
	Jag har avstått från att gå på föreläsningar eftersom filmer från årets föreläsningar publicerades i efterhand.	66%	9%	8%	13%	2%					116	

Svar i CEQ-enkät VT 2012 (72 svar av 192 kursdeltagare)		Tar helt..... avstånd från..... påståendet...					Instämmer helt i påståendet		S:a	Avstår föreläsning	Har nytta	Antal svar
Gamla	Jag har haft stor nytta av att titta på föreläsningsskärmbilderna från förra året (2011).	83%	8%	8%	2%	0%	10%	17%	14%		53	
	Jag avstod från att gå på föreläsningar eftersom filmer från förra årets föreläsningar fanns tillgängliga på kurswebben.	85%	5%	3%	3%	5%					66	
Årets	Jag har haft stor nytta av att titta på föreläsningsskärmbilderna från i år (2012).	70%	13%	11%	5%	2%	21%				56	
	Jag har avstått från att gå på föreläsningar eftersom filmer från årets föreläsningar publicerades i efterhand.	70%	7%	10%	6%	7%					69	

* Eftersom en viktig frågeställning har varit att ta reda på i vilken utsträckning studenterna avstår från att delta i föreläsningar eftersom delar av dem varit publicerade i förväg är det naturligtvis viktigt att försöka nå dem som stannar hemma från den sista föreläsning då pappersenkäten genomfördes. Därför valde jag att *ställa samma frågor* vid pappersenkäten vid sista föreläsningen som i de fyra fria frågor som man kan ha med i CEQ-enkäten. Tyvärr var svarsfrekvensen (78 av 192) på CEQ-enkäten betydligt lägre än vid pappersenkäten (118/192). Därför kan man knappast dra några slutsatser angående skillnaden i resultat mellan de båda enkäterna. Teoretiskt sett är det kan det vara så få som ett tiotal personer som svarat på båda enkäterna. Å andra sidan är skillnaden mellan resultaten i de båda enkäterna marginell.

Man ska nog vara försiktig med att dra för långtgående slutsatser av resultatet, men om man viktat ihop de studenter som är *neutrala till starkt positiva* får man den ungefärliga bilden att:

- ca 10% är positiva till att förra årets föreläsningar finns tillgängliga - antingen för att de kan avstå från att delta eller för att de använder dem som komplement
- ca 20% är positiva att årets föreläsningar finns tillgängliga - antingen för att de kan avstå från att delta eller för att de använder dem som komplement
- ca 15% faktiskt säger sig avstå från föreläsningar för att årets eller förra årets föreläsningar är tillgängliga
- ca 15% anser sig haft stor nytta av att föreläsningar finns tillgängliga.